



MAKTABGACHA TA'LIMDA XAVFSIZ RIVOJLANISH MUHITINI
YARATISHDA OLIB BORILAYOTGAN HAMKORLIK TEXNOLOGIYALARI
TAHLILLARI

Maxkamova Husnida Ro'ziboyevna

Turan xalqaro universiteti o'qituvchisi

mahkamovahusnida05@gmail.com

Annotatsiya. *Maktabgacha ta'lim (MT) davri bolaning shaxs sifatida shakllanishining muhim bosqichidir. Ushbu davrda bola dunyo bilan tanishadi, ijtimoiy va psixologik ko'nikmalarni o'rganadi, badiiy va intellektual qobiliyatlarini rivojlantiradi. Biroq, bolaning xavfsizligi va to'g'ri rivojlanishi uchun xavfsiz va qulay muhit yaratish muhimdir.*

MTda xavfsiz rivojlanish muhitini yaratish bo'yicha ko'plab texnologiyalar mavjud bo'lib, ularning ba'zilari hamkorlik asosida amalga oshiriladi. Ushbu texnologiyalar o'qituvchilar, ota-onalar va jamoatchilik o'rtasidagi hamkorlikni kuchaytirishga qaratilgan bo'lib, ular bolaning xavfsizligini ta'minlash va uning to'g'ri rivojlanishiga hissa qo'shishga yordam beradi.

Kalit so'zlar: *hamkorlik texnologiyalari, jamoatchilik bilan hamkorlik, zamonaviy texnologiyalarni qo'llash, rejalashtirish bosqichi, hamkorlik texnologiyalarini tanlash.*

Kirish. Maktabgacha ta'lim tashkiloti tarbiyachisi insonparvarlik asoslarini tarbiyalar ekan, bolalarda kattalarga hurmat, quloq solish istagi va ko'nikmalari, ularning maslahatlari, ko'rsatmalari va topshiriqlarini bajarishga tayrlikni rivojlantirishga alohida e'tibor berishlari; tengdoshlari bilan do'stona o'zaro munosabatlar, ularga g'amxo'rona munosabatda bo'lish tuyg'usini shakllantirishlari kerak.

Hamkorlik texnologiyalari turlari va ularning qo'llanilishi

MTda xavfsiz rivojlanish muhitini yaratishda quyidagi hamkorlik texnologiyalari muhim rol o'ynaydi:

Ota-onalar bilan hamkorlik:

- Ota-onalar bilan muntazam uchrashuvlar: O'qituvchilar ota-onalar bilan muntazam uchrashuvlar o'tkazib, bolaning rivojlanishi, xulq-atvori, xavfsizlik masalalari haqida muhokama qilishlari mumkin.
- O'qituvchilar tomonidan ota-onalarga ma'lumotlarni taqdim etish: O'qituvchilar ota-onalarga bolaning rivojlanishi, xavfsizlik qoidalari, o'yin va ta'limning muhim jihatlari haqida ma'lumotlarni taqdim etishlari mumkin.
- Ota-onalarni bolalar bog'chasining xavfsizlik qoidalariga o'rgatish: O'qituvchilar ota-onalarni bolalar bog'chasining xavfsizlik qoidalariga o'rgatish orqali ularning bolalar bog'chasidagi xavfsizlikka bo'lgan munosabatini oshirishlari mumkin.





TANQIDIY NAZAR, TAHLILIIY TAFAKKUR VA INNOVATSION G'OYALAR



- Ota-onalar bilan birgalikda bolalar bog'chasini jihozlash: Ota-onalar bolalar bog'chasini jihozlashga o'zlarini jalb qilish orqali bolalar bog'chasining xavfsizligini ta'minlashga hissa qo'shishlari mumkin.
- Ota-onalar va o'qituvchilar o'rtasidagi aloqa kanallarini yaratish: Telefon, elektron pochta, ijtimoiy tarmoqlar orqali ota-onalar bilan muntazam aloqa o'rnatish, ularni bolalar bog'chasidagi yangiliklar va voqealar bilan tanishtirish.
- O'qituvchilar va ota-onalar o'rtasidagi muloqotni rivojlantirish: Ota-onalar bilan ochiq va samarali muloqot qilish, ularning fikrlarini tinglash va muammolarni hal qilish uchun birgalikda ish olib borish.
- Bolalar bog'chasida ota-onalar uchun seminarlar va mashg'ulotlar tashkil etish: Bolalarni tarbiyalash, rivojlantirish, xavfsizlik qoidalarini haqida ota-onalarni o'qitish [1].

Jamoatchilik bilan hamkorlik:

- Bolalar bog'chasining xavfsizligini ta'minlash uchun mahalliy jamoatchilikni jalb qilish: Jamoatchilikning xavfsizlik qoidalariga amal qilishi, bolalar bog'chasining atrofini xavfsiz holatga keltirishda yordam berish.
- Mahalliy jamoatchilik bilan birgalikda bolalar bog'chasining xavfsizlik tizimini yaxshilash: CCTV kameralari, xavfsizlik eshiklari va boshqa xavfsizlik tizimlarini o'rnatishda mahalliy jamoatchilikni jalb qilish.
- Jamoatchilikka bolalar bog'chasidagi xavfsizlik muammolari haqida ma'lumot berish: Xavfsizlik qoidalariga amal qilish, bolalarning xavfsizligini ta'minlashda jamoatchilikning rolini tushuntirish.
- Jamoatchilik bilan birgalikda bolalar bog'chasi uchun xavfsizlik qoidalarini ishlab chiqish: Bolalar bog'chasida xavfsizlik qoidalarini ishlab chiqishda mahalliy jamoatchilikning fikrlarini hisobga olish [2].

Ta'lim muassasalari o'rtasidagi hamkorlik:

- Bolalar bog'chalari o'rtasidagi tajriba almashish: Xavfsizlik qoidalarini ishlab chiqish, xavfsizlik muammolarini hal qilish bo'yicha boshqa bolalar bog'chalari bilan tajriba almashish.
 - Bolalar bog'chalari o'rtasidagi xavfsizlik bo'yicha o'qituvchilarni qayta tayyorlash: Xavfsizlik bo'yicha o'qituvchilarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish uchun boshqa bolalar bog'chalari bilan hamkorlik qilish.
 - Xavfsizlik bo'yicha birgalikda tadbirlar o'tkazish: Xavfsizlik qoidalariga oid ma'lumotlarni tarqatish, xavfsizlik bo'yicha ko'rgazmalar tashkil qilish.
- Zamonaviy texnologiyalarni qo'llash:
- Xavfsizlik kameralari: Bolalar bog'chasida xavfsizlikni ta'minlash uchun xavfsizlik kameralari o'rnatish.
 - Elektron kirish tizimi: Bolalar bog'chasiga kirish va chiqishni nazorat qilish uchun elektron kirish tizimini qo'llash.



TANQIDIY NAZAR, TAHLILIIY TAFAKKUR VA INNOVATSION G'OYALAR



- Mobil ilovalar: Ota-onalar bilan muloqotni yaxshilash va xavfsizlik bo'yicha ma'lumotlarni taqdim etish uchun mobil ilovalarni qo'llash.
- Onlayn platforma: O'qituvchilar va ota-onalar o'rtasidagi muloqotni yaxshilash, bolaning rivojlanishi haqida ma'lumotlarni almashish uchun onlayn platformalarni qo'llash [3].

Hamkorlik texnologiyalarini amalga oshirishning afzalliklari

MTda xavfsiz rivojlanish muhitini yaratishda hamkorlik texnologiyalarini qo'llash quyidagi afzalliklarga ega:

- Bolalarning xavfsizligini ta'minlash: Hamkorlik orqali bolalar bog'chasining xavfsizlik tizimi yaxshilanadi, xavfsizlik qoidalariga amal qilish darajasi oshadi, shuningdek, bolalarning xavfsizligini ta'minlash bo'yicha ma'lumotlarni taqdim etish yaxshilanadi.
- Bolalarning rivojlanishiga ijobiy ta'sir: Hamkorlik orqali bolalarning rivojlanishi uchun qulay muhit yaratiladi, ularning o'rganishga bo'lgan qiziqishi oshadi va ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantirishga imkon yaratiladi.
- Ota-onalar va o'qituvchilar o'rtasidagi munosabatlarni yaxshilash: Hamkorlik orqali ota-onalar va o'qituvchilar o'rtasidagi ishonch va hamjihatlik kuchayadi, ularning bolaning rivojlanishiga bo'lgan qiziqishi va ishtiroki oshadi.
- Jamoatchilik bilan munosabatlarni yaxshilash: Hamkorlik orqali bolalar bog'chasining xavfsizligi masalalari haqida jamoatchilikning xabardorligi oshadi, ularning bolalar bog'chasini qo'llab-quvvatlash darajasi oshadi [4].

Hamkorlik texnologiyalarini amalga oshirishda duch kelinadigan qiyinchiliklar va ularni yengish usullari

MTda xavfsiz rivojlanish muhitini yaratishda hamkorlik texnologiyalarini amalga oshirishda quyidagi qiyinchiliklarga duch kelish mumkin:

- Ota-onalarning vaqtining cheklanganligi: Ota-onalarning ish va boshqa mas'uliyatlari tufayli bolalar bog'chasiga jalb qilish qiyin bo'lishi mumkin.
- Jamoatchilikning xabardorlik darajasining pastligi: Jamoatchilikning xavfsizlik qoidalariga amal qilish, bolalarning xavfsizligini ta'minlashdagi rolini tushunish darajasi past bo'lishi mumkin.
- Resurslarning cheklanganligi: Xavfsizlik tizimlarini yaxshilash, o'qituvchilarni qayta tayyorlash uchun resurslar cheklangan bo'lishi mumkin.
- Ta'lim muassasalari o'rtasidagi hamkorlikni rivojlantirishda qiyinchiliklar: Boshqa ta'lim muassasalari bilan hamkorlik qilishda to'siqlar mavjud bo'lishi mumkin.

Ushbu qiyinchiliklarni yengish uchun quyidagi usullar qo'llanilishi mumkin:

- Ota-onalar uchun qulay va moslashuvchan uchrashuv jadvalini yaratish: Ish vaqti, kunning turli vaqtlarida uchrashuvlar o'tkazish.
- Jamoatchilikni xabardor qilish uchun turli ommaviy axborot vositalarini qo'llash: Jamoatchilikga ma'lumot berish uchun plakatlar, broshyuralar, radio va televidenie dasturlari, ijtimoiy tarmoqlarni ishlatish.



- Resurslarni jalb qilish: Xavfsizlik tizimlarini yaxshilash uchun grantlar, xayriya va boshqa moliyaviy yordam manbalarini topish.
- Ta'lim muassasalari o'rtasidagi hamkorlikni kuchaytirish: Boshqa ta'lim muassasalari bilan birgalikda seminarlar, tadbirlar tashkil qilish, tajriba almashish [5].

MTda xavfsiz rivojlanish muhitini yaratishda hamkorlik texnologiyalarini amalga oshirishning bosqichlari

MTda xavfsiz rivojlanish muhitini yaratishda hamkorlik texnologiyalarini amalga oshirish quyidagi bosqichlarda amalga oshirilishi mumkin:

Rejalashtirish bosqichi:

- Maqsadlarni aniqlash: Hamkorlik texnologiyalari orqali qanday maqsadlarga erishish kerakligini aniqlash.
- Resurslarni tahlil qilish: Hamkorlik texnologiyalarini amalga oshirish uchun qanday resurslar kerakligini aniqlash.
- Hamkorlarni jalb qilish: Hamkorlik texnologiyalarini amalga oshirish uchun qanday hamkorlarni jalb qilish kerakligini aniqlash.
- Xavfsizlik muammolarini aniqlash: Bolalar bog'chasida qanday xavfsizlik muammolari mavjudligini aniqlash.

Amalga oshirish bosqichi:

- Hamkorlik texnologiyalarini tanlash: Qanday hamkorlik texnologiyalari maqsadlarga mos kelishini aniqlash.
- Hamkorlik texnologiyalarini joriy qilish: Tanlangan hamkorlik texnologiyalarini bolalar bog'chasida joriy qilish.
- Hamkorlar bilan muloqotni o'rnatish: Hamkorlar bilan muntazam muloqot qilish, ularning fikrlarini tinglash va muammolarni hal qilish.
- Xavfsizlik qoidalariga amal qilishni nazorat qilish: Xavfsizlik qoidalariga amal qilishni nazorat qilish va kerak bo'lganda ularni takomillashtirish.

Baholash bosqichi:

- Hamkorlik texnologiyalari samaradorligini baholash: Hamkorlik texnologiyalari qanchalik samarali ekanligini baholash.
- Yutuqlarni tahlil qilish: Hamkorlik texnologiyalari orqali qanday yutuqlarga erishilganligini tahlil qilish.
- Kamchiliklarni bartaraf etish: Hamkorlik texnologiyalarida qanday kamchiliklar mavjudligini aniqlash va ularni bartaraf etish.
- Kelajakdagi rejalarni ishlab chiqish: Hamkorlik texnologiyalarini takomillashtirish uchun kelajakdagi rejalarni ishlab chiqish.

Xulosa. MTda xavfsiz rivojlanish muhitini yaratishda hamkorlik texnologiyalari juda muhim rol o'ynaydi. Ota-onalar, jamoatchilik va ta'lim muassasalari o'rtasidagi hamkorlik bolaning xavfsizligini ta'minlash, uning rivojlanishiga ijobiy ta'sir qilish, shuningdek, o'qituvchilar va ota-onalar o'rtasidagi munosabatlarni yaxshilashga yordam beradi. Hamkorlik texnologiyalarini amalga oshirishda duch kelinadigan qiyinchiliklarni yengish





TANQIDIY NAZAR, TAHLILIIY TAFAKKUR VA INNOVATSION G'OYALAR



uchun rejalar tuzish, resurslarni jalb qilish va hamkorlar bilan muntazam muloqot qilish muhimdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Maktabgacha ta'lim muassasalari xavfsizligi bo'yicha O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining qarori
2. Xavfsizlik va maktabgacha ta'lim
3. Early Childhood Education and Care
4. The Importance of Early Childhood Education
5. Parent Involvement in Early Childhood Education

